

Bilag 1.

Om Betydningen af de før 1890 udfærdigede Bevillinger til Brændevinshandel.

Ved Udarbejdelsen af det første af Lagtinget vedtagne Lovforslag om de heromhandlede Forhold, i 1872, synes det fra alle Sider at være forudsat, at der ikke var nogen retslig Hindring for at gaa den i Forslaget antydede Vej, at lade ogsaa de bestaaende Brændevinsbevillinger underkaste Sogneaftstemning. Ligesom Udvalgets Betænkning af 15. August 1872 forudsætter dette som næsten selvfølgelig, er heller ikke i Amtets Skrivelse angaaende Sagen (af 27. Marts 1873) eller i Ministeriets Motiver til det i 1874 Lagtinget forelagte Lovforslag noget Argument imod Lagtingets Forslag af 1872 støttet paa, at *Retsgrunde* gjorde dette uigennemførligt, hvorimod Argumentationen gaar ud paa, at den af Lagtinget foreslaaede Fremgangsmaade vilde indeholde en *Ubillighed* imod Bevillingshaverne og tillige være uhensigtsmæssig. I en af vedkommende Udvalg under 23. August 1874 afgiven Betænkning udtales derimod følgende: „Hvorvidt det ved Lov vilde være muligt at fratage de handlende udenfor de 4 ældste Handelspladser deres Bevilling til Brændevinshandel, har været meget omdebatteret i Udvalget; det kan ikke nægtes, at dette vilde være den heldigste Maade til at forhindre et enkelt Individ fra at drive en for hele Samfundet skadelig Næring; men da vi have befrygtet, at det ikke godt lod sig gøre ved Lov at fratage en Medborger en efter de nugældende Løve velerhvervet Ret, har Udvalget heller ikke turdet slaa ind paa denne Vej“.

Omvendt gik Flertallet i Folketingsudvalget i 1876 (Rigsdagstidende 1875—76, Tillæg B. Sp. 1031—32, Ændringsforslag Nr. 5) ud fra, at der intet var til Hinder for at begrænse de bestaaende Bevillinger — ligesom de fremtidige — til kun at gælde for 5 Aar ad Gangen, idet Flertallet herom udtalte, at det ansaa det for „lidet ønskeligt, at de nugældende Bevillinger ved skærpede Lovbestemmelser for Brændevinshandel skulde gaa over til at blive et Slags Monopoler“. Erfaringen har vistnok godtgjort, at Udvalgsflertallet her har set rigtigt. I alt Fald synes den Opfattelse, at de ældre Bevillingshaveres Adkomst til Brændevinshandel er en livsvarig Ret, som ikke uden fuld Erstatning kan indskrænkes eller ophæves, at være bleven stærkere og stærkere, efterhaanden som Bevillingernes Antal er blevet formindsket. Mulig kan dette til Dels have ligget i, at Bevillingshaverne i de større Handelspladser selvfølgelig socialt have været betydelig anderledes stillede end de smaa Landhandlere og som Følge deraf have været i Stand til med større Vægt at gøre deres Opfattelse gældende, ligesom ogsaa den ved Antallets Begrænsning indtraadte faktiske Forøgelse af Bevillingernes Værdi kan have bidraget til at bestyrke den Anskuelse, at denne Værdi var en saadan, som ikke uden Erstatning kunde bortfalde.

Opfattelsen af Bevillingerne som livsvarige fremtræder i det af Lagtinget i 1882 udarbejdede Lovforslag § 1 (Beretning Side 2, 3, 8) og gaar derfra over i det Rigsdagen i 1882—83 forelagte Forslag (Tillæg A. Sp. 2377); i forstærket Grad gør den sig gældende under de i Lagtinget i 1888 og 1889 førte Forhandlinger (se navnlig